

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI, TÁRSADALMI és KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Meg: len hétfőn és ünnepek után is

Előfizetési árak:

Helyben hazhoz bordva:	
Egész évre	12 fr.
Fél évre	6 t.
Negyed évre	3 fr.
Egy óra	1 fr.

Vidékre postán küldve:

Egész évre	14 fr. — kr.
Fél évre	7 fr. — kr.
Negyed évre	3 fr. 50 kr.
Egy óra	1 fr. 20 kr.

Hirdetések helyben fizetendők.

Szerkesztőség:

Főter, Hermann-udvar I. emelet, a külső folyosón.

Bérmertelen leveleket csak ismert kezű fogadunk el. Kéziratokat vissza nem küldünk.

Kiadóhivatal:

Főter, a törvényszék melletti Neumann-háznak utcára nyíló helyiségében.

Hirdetések díjazásáról szerint.

Egyes szám 5 kr. ünnep- és vasárnap utáni szám 3 kr.

Október 6.

Október hatodikán gyászol kegyelettel gondol a nemzet Aradra.

A tizenhárom vértanú városának jutott az a szomorú dicsőség, hogy szabadságharcunk legtragicusabb jelenetének emléke fűződjék nevéhez.

Valahányszor felvirrad a város napra, a nemzet lélekben itt van annak a tizenhárom nagy halálnak a requiemén, s az annyi élet árán megszentelt rögök felett ismételve hangzik fel a — Hazádnak rendületlenül . . .

A milyen magasztos és nagy ennek az évenként megújuló hazafias kegyeletnek a jelentősége, éppen olyan nagygyá teszi az érzelmeiben magát a nemzetet. A legtitzebb felérése ez a nemzet öntudatának, mely az egykori gyász emléket átvizsi a multba, örök idők tanulságául, hogy az önfeláldozó nagyságot megérteni és meghálálni tudó nemzet vagyunk.

Ha komoran csüggenek alá ma Arad utcáin végig a gyászlobogók, ha a templomokban felhangzik a requiem aeternam borús chorusa, ha ott kinn, azon az igénytelen kis emlékkövön, — mely királyi mauzóleumoknál drágább nekünk, — felhalmozódnak a koszorúk, nem kíván senki tőlünk új szavakat az ünnepi gyászban; minden magyar ember tudja érteni, hogy október hatodikának az emléke egy catastrophának gloriálosodását jelenti, éppen úgy mint a hogy a kereszt áldozata volt egykor a megváltás nehézsége.

Éppen azért, hogy az aradi vértanúságnál nagyobb a nemzet nem adhatott már, ama napok végeleges megdicsőüléséhez, kell, hogy nem leverő gyászban, de felemelő öntudatban érezzünk fel e napon, nemzeti létünk nagykörűségének egész erejében. Nagyon erőfőln az a nemzet, mely a nehézség áldozatát csapását feledni nem tudja, hogy felocsudva, jövő életének biztosítékát érezze azokban.

A nemzeti kegyelet ténye a nemzet méltóságát bántja, ha siráma szánalomra ébredsz. Legyen az erős, legyen az hatalmas, mintha minden évben egy új kinyilatkoztatást tenne a nemzet arra, hogy nem gyengült törzsében és élni akar.

Azok a nagy átalakulások, a mik minden órában megjöhettek, hogy próbára tegyék a nemzetek életképességét, ma már az élet előhala-

dottságában támogatni minden államot; a modern államiság követelménye ez félreérthetetlen szigorúságban, mely a civilizatio magas niveau-ju mértékével mér, s az azon alul álló viszonyok nepeit nem hagyják meg a többiek kiváltságaiban.

Minden nemzet úgy ünnepli és teszi érdemessé magát nagyjaira, ha az utánnuk következő idők követeléseivel szemben mutatja, teszi magát nagygyá. A mai idők az életképes nemzetek nehéz próba-korszaka. Népevel, ipar, művészet és a szellemi nagyság incarnatiója a tudomány, megállíthatatlan rohan a haladás eddig nem ismert gyorsaságával előre. Minden embernek legkisebbtől kezdve fel, a közelet kitünőségeinek kiváló alakjaig, a legerősebb becsvágyval kell résztvenni ebben a szüntelenül tartó munkában. A csüggedés kész gyávaság. A közöny kész hazafiatlanság.

Ebben a harcban, mely a magyar államiság modern átalakulásának teljes befejezésére tör, mutatjuk meg igazán, hogy erősek vagyunk, és akkor lesz szavunknak itt benn és ott kinn ereje, súlya, ha ebben a küzdelemben mindenki megteszi kötelességét.

A romanticismus kora úgy az egyesek, mint a népek életében lejárt. Az idealismusként számolni kell a mindennapnak rideg követelményeivel, és a magyar közéletben éppen a magyarság érdekében kell ezt elfogadni. Így a jövőben is hazafias kegyelettel üheltjük meg október hatodikát, és nemzeti nagykörűségünk egész öntudatában leszünk méltók az aradi — Golgothára.

Törös Tivadar.

Országgyűlés. A képviselőház hétfőn rövid ülést tartott, melyen megejtették a bizottsági választások, melyek eredménye a jövő ülésben hirdették ki; elfogadottak a harszori felolvasásban is nagy többséggel a vámszövetség törvényjavaslatát. Végül a külföldi vasutak üzlet eszközeire vonatkozó törvényjavaslatról került tárgyalás alá, s miután az Darányi előadó alaposan indokolta, úgy általánosságban, mint részleteiben vita és módosítás nélkül fogadtattott el. — Legközelebbi ülés csütörtökön lesz, mikor a ház az osztrák-magyar bank szabadalmának meghosszabbításáról szóló törvényjavaslatot fogja tárgyalni.

elégjen menjen, valószínűleg a szokott cukor-

darabka átvétele végett.

„Br! hangzott a kocsis szájából oly hangon, mely minden ideget, a ki először hallotta, nevétre kényszerített.

„Igen, igen, megkapod cukrod!” szolt halkan Zenaide és a kezét megnyalni igyekvő csinos állat orrát megsimogatta, „csak itt föl ne boríts már az udvarban; majd később adom oda, ha bele fordítottál a hóba.”

Erebus megérteni látszott e szavakat, mert nyugodtan állva maradt, míg a leányok jól beburkolózták a bundába, az indulásra jelt adtak.

Gerásszim észrevehetetlen jelére a ló hosszú, egyenesletes tüdőben röpülni kezdett, és a ház csakhamar eltűnt. Mikor az ut két felé vált, Gerásszim kérdőleg fordult hátra.

„Az erdőbe!” szolt Zenaide. A szánkó a nagyerdő felé iramodott. Ugyanekkor egy három fogatú szánkó jött azon az uton, melyet oldalt hagytak.

„Nézd! Ott hajtát Bájós herceg,” szolt Zenaide, „milyen szerencsés véletlen! Ma ebédnél pompásan fogunk mulatni.”

„Tudod,” mondá Vasszilissa, „ez a herceg tulajdonképpen igen derék ember, habár minden inkább, csak nem bájós. Jobbágyait nagyon sokat tett; oda ajándékozta nekik vagyonának majdnem felét. Ez még is csak szép!”

„Oh igen; csakhogy én nem vagyok meg elég élemedett; még arra nem gondolnak, hogy engem férjhez adjanak; még nem viselek hosszú ruhát.”

Hirtelen megcsókolta unokanővérét, a nélkül, hogy kezeit kihúzta volna a muffból. „És,” tette hozzá, „azért nevezem a herceget Bájosnak, mert egy kissé együgyű és mert herceg.”

A kis fecsegő körülnézett. „Oh, Lissza, az erdő! Nézd csak az erdőt!” kiáltott föl. Óriási fenyves erdő állott előttük. Két

Uj főrendiházi tagok. Képviselői körökben elterjedt hírek szerint a hivatalos lap egyik közelebbi száma több új főrendiházi tag kinevezését fogja közölni. Mint halljuk, a főrendiház újonnan kinevezett tagjai közt lesz Karap Ferencz, a legfőbb ítélesez ímént nyugalmoba vonult nagyérdemű tagja.

Csanádmegye őszi közgyűlése.

(Saját tudósítónktól.)

Makó, október 4.

A ma megtartott ülésen elnök Lovics József főispán hatóságos szép beszédben üdvözölvén a nagy számban egybegyűlt bizottsági tagokat, kiket a közgyűlés érdeklődés hozott a helyre, — a gyűlést megnyitja.

A megye közigazgatási, gyámi és gondnoki hatósági kiadásai: 1887. évre megállapított: tisztviselők fizetésében 36,660 frt, mellékjuttatásaiban 5840 frt, szolgálati illetményes és mellékjuttatásaiban 4997 frt 50 kr., irodai szerek és felszerelésekre 3965 frt 70 kr., utiköltségek és napidíjakra 400 frt, építkezések és javítások 635 frt, rendezesített kiadások 308 frt 90 kr., előre nem látottakra 500 frt, összesen 53,307 frt 20 kr. Bevételei: állami javadalmasz 52,400 frt, árvászeki tartalék-alapból az árvászeki nyilvántartó fizetésének fedezésére 760 frt, ingatlanok jövedelme 30 frt, kint lévő előlegekből 200 frt, összesen 53,380 frt. — Az ekként megállapított költség-jövőhágyás végett a belügyminiszteriumhoz fog felterjesztetni.

Az alispánnak azon javaslata, hogy 1887. évre megyei pótdobban a megyei nyugdíjalap gyarapítására 1% a betegpótlási alap javára 1% és a megyei öpületek jó karba helyezése megyeházai alapra 1% kivetessék, névszerint szavazással csaknem egyhangulag fogadtattott el, csak a betegpótlási alap pótdója ellen szavazott két bizottsági tag.

A közigazgatási bizottságnak a megye állapotáról való féléves jelentése és a számonkérő széknek jelentése tudomásul vétettek.

Az ország hatarszéli faparasnak támogatása iránti belügyminiszteri rendelet megfelelő intézkedést végett kiadott az alispán és járási főszolgabírák, valamint Makóváros polgármesterének azon hozzávalással, miszerint a kellő támogatás iránt haladéktalanul társadalmi uton is megtegyenek minden célravezetőnek ígérkező intézkedést.

A telepítvényes községek pap, tanító és jegyző javadalmaszára vonatkozólag azok ingyenes 10—10 hold földje és a kedvezményes árú földek megváltása iránti ügyében a pénzügyminiszterium leirt, melyben tudatja, hogy a megye felirata folytán némely községekben ezen rendelet kibocsátása előtt közelebbi kedvezményi áron már lettek földek eladva, hogy a kincstár kétszeres kedvezményi adása által tulságosan ne terheltessek. elrendeli, hogy amennyiben a községek közelebbi 30 holdnál nagyobb területet kaptak volna már, belőle 30 hold ingyen adassék át, a többlet pedig az eredetileg engedélyezett kedvezményes áron megtarthassék. Ha azonban a községek a korábban kedvezményes áron engedélyezett földeket egészen meg akarják tar-

sóttólz sürűség közt tiszta villogó hótól fűve kanyargott a fehér ut. Ennek szélein bokrok nyújtogatták gyenge ágcskáikat a frissen hullott szőnyeg fölé és mögöttük tömör fal emelkedett régi fenyő törzsekből, melyek közt imitt-amott a vad csapású jelölő fekete lyuk látszott. Főnt a nap sugarai a fák ceacsait gyémánt csilámban tükröztették. A világoskék eget arany fény borította, a fenyők békés árnyéka a hóra vetődött, a természetet csendes báj uralta, melyet semmi nesz, sem madárdal nem zavart, csak a löszerszám csörgése volt hallható.

Erebus szügyig merült a puha hóba, mely előbb a kocsis lepte el és azután a leányokat vette körül szikrázó porral. A fiatal ló fölemelt fekete lábait és ismét vidáman dugta vissza a jeges hótakaróba, időnkint tüszköl, ha a fehér por orrát megcsiklandozta.

„Ez isteni!” szolt halkan Vasszilissa, látva a két árnyék és az arany sugarak váltakozását a szerint, a mint az ut keletre vagy nyugatra kanyargott.

„Igen, ez elragadó! De most már borítsak föl magunkat. Előre, Gerásszim, dobj a hóba; hadd kapjon lovad azután egy darab cukrot.”

„De engedjen meg a kisasszony . . . hát ha a grófné megtudja.”

„Most én vagyok a grófné. Ha föl nem borítsz, nem megyünk többé veled setálni.”

„No hát, kapaszkodjanak meg,” szolt a jósvű kocsis és a gyeplővel megcsapkodta lova hátát.

„Ellenkezőleg!” szolt nevetve Lissza. Az ilyen műveletbe begyakorolt Erebus oldalt ugrott és a két könnyelmű leány a párna és bundák tömkelege közt ott hempergett a szép, tiszta, pehelypuha hóban. A hóstét megtörténte után a ló megállt. Gerásszim nevetett, mint egy jószágos öreg papa.

Zenaide fölkel és a nélkül, hogy a havat lerázná magáról, zaeibein kerességt. „Itt van, barátocskám,” szolt Erebushoz

tani, az engedélyezett 30 hold más területekből úgy hasították ki, ha a község, a korábban kedvezményes áron megvett területekért nem a kedvezményes, hanem a rendes vételért fizeti.

Igy történt, hogy N.-Majláton, hol a jegyző részére 13¹⁰⁰⁰ hold 108 frtért kedvezményes áron vétetett meg, s hol a község a jegyző részére szánt 10 hold ingyenes használatu földet ezen 13¹⁰⁰⁰ holdból kívánta kihasíttatni: a 10 hold ingyen átadott, míg 3¹⁰⁰⁰ holdért a korábbi 108 frt kedvezményes ár fizetettik. Tót-Kovácskúszán a község közzelebbi 113 frt kedvezményes áron 28 holdat vett; a 30 hold kihasításáról léven szó, a község a 28 holdat nem kívánta erre felhasználtatni, hanem a 30 holdnak más területből leendő kiosztását kérte; ez megtörténvén, a község a korábban 113 frt kedvezményes áron megváltott földekért 218 frt 18 krt fizet; hasonló eljárás követetett Mező-Kovácskúszán községében is.

A kövácskúszai ispánnak az előjárásához intézett és a megye feliratához csatolt felhívása tehát nem az aradi jóságigazgatóság önkényi eljárásán, hanem a miniszter rendeletén alapszik, s annak egy M.-Kovácskúszán, mint a többi községekhez intézett kibocsátása által, a községek irányában sem igazságtalanság, sem méltánytalanság nem követtelet el, de általa a községek a korábban megvett közzelebbi földek békés használatában sem háborítottak.

M.-Kovácskúszán községének ugyanis szabadságában állott — ha a 36⁶⁶⁹ holdat kedvezményes 113 frtnyi árért megtartani akarta — az ingyenesen hibásított rendelt 30 hold kiadásáról lemondani, sőt nevezett község azt is kérelmezhetné volna, hogy az említett 36⁶⁶⁹ holdból 30 hold fordítsassék a pap, tanító és jegyző javadalmaszára, mely esetben a fennmaradó 6⁶⁶⁹ hold után is csak a kedvezményes 113 frtot fizette volna; miután azonban a község a 36⁶⁶⁹ holdat megakarta tartani, s a 30 holdat is kívánta ingyenes használatra kihasíttatni, tőle ezért 218 frt 18 krt. rendes ár méltányosan volt követelhető.

A mint a leirat mondja, ebből kivetheti a megye községe, hogy a községek a korábban megvett közzelebbi földek birtokában nem háborgattak, hanem nekik, egyedűl választás engedtetik azok, hogy az eddigi állapotot fenn akarják-e tartani, vagy pedig némi áldozat hozatala mellett az engedélyezett kedvezményeket élvezni, a leirat továbbá kijelenti, hogy az előz. rendeletben felállított feltételekben szigorúan nem ragaszkodik, s hol a körülmények és méltánylást érdemlő indokok lehetőséggé tették, azoktól eltért, s már több községben úgy rendez váltásai — mint vétel előtti időből származó haszonbér-hátralék szállítását s utóbbiak 10 év alatt leendő törlesztését engedélyezte. Végre a leirat ezek készségegel kijelenti, hogy ezen földeknek a jegyzőktől való esetleges megvonása iránt, a megye főispánjának meghallgatása nélkül intézkedni nem fog; erre

Justh Gyula szóllal fel, hogy bár megnyugvással veszi a leirat azon részét, mely kijelenti, hogy a főispán is meg fog hallgatni és így a kincstári jóságigazgató önkénytelen nem intézkedhetik, kijelenti, hogy ő a megye által már régebben kifejezett állásponton áll ez időszert és felírni kíván a kormányhoz, hogy az ingyenes és kedvezményes

és egy darab cukrot nyújtott neki, „jól csináltad a dolgot!”

A ló köszönni látszott, amennyiben fejét rázta és a szerszámot esörömpöltette.

„Előre, Gerásszim, előre! Még egyszer! Boríts föl még egyszer!” szolt Zenaide, miután is elhelyezkedtek a szánkóban.

A kocsis megadta Erebusnak a jelet és a legközelebbi fél óra alatt azzal mulatta magát a két fiatal leány, hogy a hóban hempergett; vesztélytelen játék volt ez, mely rőzsás arcaiknak és fenyő leveleiknek az öröm és egészség elbájoló kifejezését adta.

„Jói most, Zina,” mondá végre Vasszilissa, „ideje, hogy haza menjünk.”

„Órad siet!”

„Ellenkezőleg kékik!”

Pajzán nevetésben törtek ki.

„Haza, Gerásszim!” szolt végre Zina sajnálkozó hangon. „Meglátszik rajtunk, hogy a hóban hempergettünk?”

„Már hogyne látszanék? Az ember azt hinné, hogy egy egész telet az erdőben töltöttek és a farkasokkal veszekedtek!”

„Tisztogass le, Lissza, és azután én tisztogatlak le téged,” szolt Zina és letört egy ágat, melylyel unokanővére ruháit porolni kezdte.

Még vagy öt percig mint a fiatal macskák lökődöttek és görögtek a hóban, miközben természetesen egymás porlását mindig újra kezdték. Végül a nevetésben és játékban kifáradva, beleültek a szánkóba, rendbehozták bundáikat és parancsot adtak a visszaindulásra.

áru földek ne személy, de az illető hivatalhoz legyenek kötvé.

Choren Pál hasonló szellemben beszél, különösen 10 hold kedvezményes áru földek tekintetében.

Návay Imre behatóan ösmerteti az egész telepítvényes ügyet, alapos és tetszéses fogadott beszédben szükségesnek tartja, hogy a kellő adatok felhasználásával világossítsassék fel a kormány a helyzettől, mert a megye azon állásponton van, hogy a szerződéseket csak úgy hagyhatja jóvá, ha a kérdéses földek a község és egyháznak adatnak.

Dr. Dózs Sámuel pártolja a felirat menesztését, mert tud a megye kormányában oly erélyt, hogy ha az illető községi jegyző köteleseggel megszegi, fogymli uton ezt is megtorolja, nem tartja helyesnek, hogy a jegyző különösen jutalmazassék, ha köteleseggét teljesíti és esetleg kétszeresen sujtassék némely mulasztásokért.

Még többek hozzájárulása után egyhangulag elhatározottak a feliratnak a pénzügyminiszterhez való felterjesztése.

Návay Imre főjegyző, helyettes alispán bejelent, miszerint Budavárnak 200 év előtti visszafoglalása alkalmából Budapest főváros által rendezett ünnepélyre a megye meghívattán, miután alkalma nem volt az a közgyűlésnek bejetei, az ünnepélyességeken a megye képviselőit Lönovics Gyula és Jákabffy Tódor bizottsági tagokat kérte fel, kik is ezen megbízatásukba eljárván, az ünnepélyességeken részt vettek — tudomásul vétettek.

A megyei pénzek kamatozó elhelyezése tekintetében elhatározottak, miszerint a letéti, kórház-alapítványi, megyei nyugdíjalap és községjegyzői nyugdíjalap pénztárak pénzei a makói ipar- és kereskedelmi bank társulatnál; — a házi, közmunkaváltási, kórházi és betegpótlási alap-pénztár pénzei pedig a makói takarékpénztárnál helyezessék el gyűmölcsözőleg.

A megyei pénztárak megvizsgálásáról szóló jegyzőkönyv, miután az mindenben helyesnek találtattott — tudomásul vétetett, egyuttal a kezelési szabályzat megváltoztatására vonatkozó előterjesztés elfogadtattott és az árvászeki elnök utasítottak, miszerint adjoin véleményes jelentést, hogy a most megállapított pénzkezelési szabályok mennyiben volnának az árvapénztárnál alkalmazhatók.

Makón a katona-beszállósítás terhének könnyítése céljából a beszállósítás alkál ottakótt katona-tartási költségek megtérítése iránt kivetendő megyei pótdó iránti indítvány nagyobb vitát keltett; itt Boros Sámuel felszóllal és rámutat azon nagy terhek- és súlyos állapotokra, mivel a katona-beszállósítás jár; az 1879. évi XXXVII. t.-cz. szellemében, miután a katona-tartás köztehernek tekintendő, a méltányosság, igazság, de főleg az arányos teherelviselés és megadótatás szempontjából kéri elrendelni, hogy Makó város tanácsa által kimutatott 13,000 frtnyi kiadásra a megyei pótdó kivételese elrendeltessek.

Návay Imre főjegyző kifejti, hogy a kellő intézkedés megtétetik, hogy a legközelebbi beszállósítás alkalmával a katonaság Nagylak és Battonya városában szállósítassanak el és hogy a pótdó kivétel által a megye szegényebb sorsú lakosai és a telepítvényesek terheltessek meg, az indítványt mellőztetni kéri.

„szok vagyunk”, választott csodálatraméltó biztossággal a kis hamis. „De hol van a herceg?”

„Ki mondta nektek, hogy itt volt?” kérdé a grófné, szemöldökét összeráncolva.

Gyűlölte a pletykázást.

„Távolról láttuk szánkját.”

„Ah, úgy!” vélte a grófné megnyugodva. „A herceg itt volt és holnapután délre meghitt. Főlavatási ünnepélyt ad, mert hátai újra rendezte be és azt nekünk bemutatni ohajtja.”

„Oh, mama, részt veszünk benne?” szolt Zina és kipirult az örömtől.

„Mindnyájan, vagis én, ti ketten, fivérek, a nevelőnk és a tantó.”

„Ez pompás! Milyen élvezet lesz, ily messze szánkálni!”

„A herceg hangversenyt akar adni; engedelmét kért, hogy a ti négykezes keringőtek közül nehányat elvihessen, hogy zenekarával betaníthassa. A zongorán található hangjegyek közül a neki tetszőket kiválogatta.”

„A grófné ismét kezébe vette olvasmányát és a két fiatal leány a zongorához futott.

„Különös,” szolt Zenaide halkan unokanővérehez, „csak a te hangjegyeid közül vitt el.”

„Hogyan, az enyimekből?”

„No igen, azokból, melyeket te szeretsz játszani. Oh, ez a szörnyeteg! Szemrehányást fogok neki tenni. Majd meglátod, hogy milyen mulatságos, ha a bocsánatkérésekből nem tud kibontakozni.”

„Elegét fecsegtetek már leányok!” kiáltott ki a grófné a szomszédos szobából. Úljetek a zongorához és játszatok négykezes valami komoly zeneművet.”

Zina félre huzta szájacskáját, azután, gonosz mosollyal a hangjegyeket alján keresgélte és végül kihuzott egy oratoriumot, melyet unokanővérétől kisérve, erőteljesen intonált.

(Folyt. köv.)

Az „ARADI KÖZLÖNY” tározája

(Október 6.)

A Kumjasszin-család.

(4. Folyt.) (Regény.)

Írta: Henry Gréville.

— Az „Aradi Közlöny” számára fordította: M. G. —

A hóban.

Tíz percetel később a csakugyan mese-szerű gyorsasággal elkészült Gerásszim egy kicsiny, legfőlebb ötven centimeter magas szánkóval előállott.

A szánkó belseje egy csónakhoz hasonlított, melynek két vége le volt fűrészelve; a háttámla alig egy meter széles és körülbelül két láb magas. Egy vízszintes deszka képezte az uraság ülését, egy másik, támla nélkül a kocsiülést. Egy csomó bunda, szőnyeg és párna takarta el e kezdetleges jármű kopaszágát. Alakjárba nézve paraszt-szánkó volt, azzal a különbséggel, hogy tömör mahagoni fából készült, míg a paraszt szánkót fenyőfából készítették; az ércrészek és a löszerszám ezüst volt.

Közvetlenül az Orlov-féle ménesből származó csinos állat Erebus nevet viselt és e nevet tiszta fekete színének köszönhetette. Az orosz, tiszta ezüsből vert zabla, szemellenzők nélkül, tüzes szeméit és csinos, vékony fejét eléggé érvényesíteni engedte.

Gerásszim prémes, zöld posztó kastánjába burkolva, fején a biborvörös bársonyból készült nagy, négyzetlegetes, magas sapkával, fölkoztyított kezében tartotta a gyeplőt, mely a sapkához hasonló vörös bársonnyal volt bevonva. Impozánsan és mozdulatlanul, mintha fából lenne kivirgva, állt helyén.

Mialatt a két fiatal leány a szánkóhoz közeledett, Erebus, a ki mindkettőjüket ismerte és szerette, bajlandósgot mutatott arra, hogy

Vidéki hang a tanügyi vitához.

(Vége)

Ami a tanítás-nevelésben az egyoldalúságot illeti, én úgy tudom és azt tartom, hogy az egyoldalúság a tanítás-nevelésben nem is attól függ, vajon a tanuló folyton egy tanító vezetése alatt van, folyton egy tanító módszerben részesül-e vagy nem, mert ha jó a módszer, a tanmodor, mit követ, minden van ott minden, ha pedig helytelenek ezek, használhatják ott kérem az osztályrendszert, csak nem segít az a tanító, sem a tanuló, mert hát csak egyik osztály vezetését, ha már megtartatik, rá kell bízni. A nevelés-tanításban fő-fő, hogy szemmelieleg és alkalig képezzünk. Én úgy tudom, miszerint az iskolában az egyoldalúság alatt ezek egyikének az elbanyagolását vagy hiányos vezetését értik. Pedig ez kérem megfőgy az osztályrendszer, mint a váltakozó rendszerrel. De azonnal megszűnik, ha helyes a módszer, helyes a tanmodor.

A gymnasiumi tanítás lényegesen különbözik a népiskolai tanítástól. A népiskolában a tanítás — mint mi nevezni szoktuk — elemies. Nem lehet ez így a gymnasiumban. A népiskolában a tanító addig veri a gyermek fejébe a megtanulandókat, míg az a gyermek fejébe be nem veszi magát. Ez ugyancsak nem lehet így a gymnasiumban. A tanár előadja, megmagyarázza, gyakoroltatja a leckeit, aztán kikérdezi; aki nem tudja, elégtelen jegyet kap. A népiskolában addig kell vesződni, míg lehetőleg minden gyermek nem tudja a leckét. Ha az a gyermek a gymnasium első osztályába megy, először a tanítás ott már nem elemi, tehát kezdetben nehéz, elhanyagolja; másodszor a tananyag sok, a tanár nem ér rá egyedekkel bibárolni, elmarad a többlettől; aztán — tapasztalható mondva, mert magam is elveztem a gymnasiumot — nem sokat törődnek ott azzal, vajon tanul-e a gyermek, vagy nem, gyöngy felfügés-e vagy nem, ott a közmondás: „Ha nem tanulsz, megbukol!” Ez az oka kérem szépen annak, hogy a gymnasium első osztályában oly sokan buknak. Használhatják a népiskolában akár az osztályrendszert, akár a váltakozó rendszert, vajmi keveset törődnek a gymnasiumban ezzel, hanem nagyon is helyesen, aki nem tanul, megbukik, aki nem képes tanulni, megbukik. Jobb, ha elején veszik nyakát, legalább nem lesz proletár. Legyen iparos, legyen más, de ne akarjon az lenni, aminek eléréséhez vagy szorgalma, vagy képessége nincs.

Tehát koránt sincs itt összefüggés a váltakozó rendszer és a gymnasiumba lépő gyermekek bukása között. Megbukik ott, aki nem tanul, lett legyen akár az osztályrendszer, akár a váltakozó rendszer mellett tanítva.

Ami a tanügyi statistikát illeti, nevezetesen, hogy annyi ezer iskolánk között alig van, melyben a váltakozó rendszer dominálna, annak okát se abban tessék keresni, mintha az osztályrendszer előnyben volna a másik felett. Úgy vagyunk kérem szépen ezzel, mint sok egyébbel. Megtartjuk a régit, mert nincs új, mert nincs az előre törő lélek, hogy utat törve az akadályokon, lerontsa a régit, próbálna az újat. Arad és Szegedé az érdem ebben a tekintetben. Utánuk, azt hiszem, mások is fognak gondolkodni.

Csik ur elfelejtette a váltakozó rendszernek egy roppant nagy hatását, mely csak lebecsüléssel lehet a tanítóra. Az elősorlatokon kívül megvan a rendszer mellett az, hogy az alsóbb osztályok tanítói felsőbb osztályokba is eljut, ahol tudvalegőleg nem oly nehéz a munka, mint az alsóbban. Bizony-bizony méltánytalanság, talán több is lenne, ha azt a szegény tanítót folyton csak az alsóbb osztályokban hagynák. Erre vonatkozólag elég lesz ennyi, mivel könnyen szemrehányásra, személyeskedésre nyújtana alkalmat.

Ezen pontokra óhajtottam reflectálni s ezzel már bezárni akartam levelem, elnyomva magamban az önérzetet, mely feljajdult akkor, midőn olyanformát kellett olvasnom, mintha az ezik íróját teljesen azon gondolat vezetne volna, hogy kezdő tanítót egészen gyakorlatlanoknak tart. Önérzetes fiatal collegiám ezért elég szemrehányást tettem már e lapok hasábjain, én bátor vagyok magának az állításnak levestét felmutatni.

Itt beszéljenek helyettem a tények. Épp mi fiatal tanítók vagyunk azon kedvező helyzetben, hogy első éveinket legtöbbször osztálytanításban töltjük, vagy ha nem is osztálytanban, legalább olyanban, melyben két-három évfolyam van együtt. Már hogy itt sokkal nehezebb eredményt mutatni, mint akár az osztályrendszer mellett egy évfolyam vezetésével, azt talán megengedi nekem mindenki. És tessék elhinni, ritka eset az, hol a tanító a legszebb eredményt nem mutatja. Ugyan hát hol szerette a gyakorlatot? Hol szerette? Szerette a tanítóképzésnél? Hja, uram, egészen másképp van most, mint 18 évvel ezelőtt! Most négy évfolyam van a képezésben, már a másodéves tanítónövendék halgatólágon rész vesz a tanításban, a harmadéves már gyakorolja magát, a negyedéves növendék pedig kedvező körülmények között legalább is három hónapot tölt el gyakorlati fellépések hallgatásával és gyakorlati fellépésekkel. S aki tudja azt, hogyan mennek itt a gyakorlati fellépések, kétségbe nem vonhatja az életbe kilépő tanító gyakorlatosságát. Ha pedig kétségbe vonja, utasom az oklevél megtekintésére, amelyben a gyakorlati tanításból is van jegye. Pedig hogy ezen jegy nem valami olyan alapelvű machinatio, azt nagyon jól tudhatják az új rendszer tanítói. Más nap ragyog most az égen, mint 18 évvel ezelőtt! Résemről önhitség s szerénytelenség nélkül merem állítani, kevés tanító az, ha mindjárt 28 évig működött is, akitől a tanítás terén megretináljak, pedig csak két éves tanító vagyok. Különben épp e pontról vitát csinálni, teljesen relativ valaminek tartom; itt a tények a legszebb bizonyítók érvek.

T. Szerkesztő ur! A megtámadott tények igazolására erkölcsi kötelesség sikra szállni. En ezen soraimban nem is annyira az osztályrendszer előnye vagy hátránya, vagy tu-

dom is én, mi mellett óhajtottam szólni, mert ennek is, annak is megvan a maguk kedvező oldala, de megczafolni szándékoztam az általam helyteleneknek talált érveket, azt a különös eljárást, mely feketét iparkodik látni ott is, hol nincs, és sajnálatomra kifejezni a gyöngédelemességét, mely az említett czikk egész teljének mintegy motívuma.

Hogy mennyire sikerült ez igénytelen személyiségemnek, az elfogulatlan olvasóra bízom. Résemről csak az van hátra, hogy a tanügyi és megértett fiatal collegiám érdekében e sorok közlését kérem.

Fazekas-Varsánd, szept. 30.

Váczy István, tanító.

Legujabb posta.

— **Oroszallenes tintetés Sophiában.** Ha valamely pillanatban kételkedünk Kaulbars sophiai küldetésének kudarcában, úgy ez a kétkedéstünk a mai tudósítások után teljesen eloszott. A Sophiában megtartott városnapi meetingből most érkeztek meg részletes tudósítások, melyek szerint Kaulbarsota népgyűlésen lehurrogatták és nem akarták végig hagyni, mire ő nagy csend között távozott. Kaulbars különben kijelentette, hogy Bulgáriát be akarja utazni, hogy meggyőződést szerezzen magának a hangulatról. Elutazása már legközelebről várható. Hivatals körökben veszedelmesnek tartják ezt az utazást, különösen a kedélyek izgatottsága miatt, és mert maga Kaulbars személye sem lenne talán rosszindulatú tündetéséktől megvonna. Kaulbars ezen újabb elhatározása általában meglepetést kelt diplomatai körökben.

Sophiában azt beszélék, hogy az orosz kormány Németországhoz és Ausztria-Magyarországhoz fordult, hogy kóvetelését Bulgáriát illetőleg támogatassák; de mind a kettő elutasítólag válaszolt volna. Nem hiányoznak olyan állítások sem, hogy Kaulbars csupán azért utazza be Bulgáriát, hogy ott lázongást szítson megjelenése által és így okot adjon Oroszországnak a fegyveres beavatkozásra.

Előfizetési felhívás

„ARADI KÖZLÖNY”
politikai napi lap
(megjelen vasárnap és ünnep utáni napon is)
1886. évi utolsó (okt.—decz.) negyedére:
helyben, házhoz hordva . . . 3 frt — kr
vidékre, postai szétküldéssel . . . 3 frt 50 kr.

Az „Aradi Közlöny” előfizetői a „Gombostű” cz. szépirodalmi havi közlőnyt díj mentesen kapják.

Nehogy a szétküldésben fennakadás történjék: kérjük az előfizetési pénzeket legelőszörben postautalvánnyal — f. hó végéig beklüdeni.

Hirdetések jutányos, kereskedelmi hirdetések fölötté olesó áron vétetnek fel.

Az „Aradi Közlöny” kiadóhivatala.

NAP T A R.

Oktober 6. Szerda. Róm. cath. napt. Brunó ptk. — Prot. napt. Frig. Fides. — Görög-orosz naptár (szept. 24.) Tekla. — Nap két óra 7 percz. Nyug-szik 6 óra 28 percz.
Ok. 6. Az aradi vértanúk gyásznapja. I. D. e. 10 órákor gyász istentisztelet a minoriták templomában 2. Kivonulás a vértanúk sírjához.
Ok. 10. A csanádmezei gazdasági kiállítás megnyitása.

H I R E K.

Arad és Vidéke.

Oktober 6.

Tegnap délelőtt érkezett meg a kolozsvári egyetemi polgárság küldöttsége városunkba, hazafias lelkesedést hozva és hazafias lelkesedéssel fogadtatva.

A perronon dr. Barabás Béla, Dániel Endre és Csepregy János fogadták az érkezőket. Az említetteknek kívül még ott láttuk a honvédegylet több tagját s a városi képviselők közül többeket. Hangos eljénariadal közben szálltak le az érkező ifjak a vonatról. Gomblyukaitak kék-vörös szalag — a kolozsvári egyetem színei — diszték. Az ifjuság küldöttségén kívül még megérkezett Kerekes Sámuel, a marosvásárhelyi „Marosvidék” szerkesztője, ki a marosvásárhelyi polgárság nevében és megbízásából tesz köszönetet a vértanúk szobrára. A kölcsönös üdvözlések és bemutatások után vendégeink a rendező bizottság által a vasúthoz rendelt vonatokon a városba hajtottak, hol az elkiszállás a következőképpen történt meg: Kerekes Sámuel Arkay Kálmánhoz, Issekutz Aurél dr. Issekutz megyei főorvoshoz, Incze Béla Prinnyer V. Samuhoz, Oláh Béla Csepregy János mérnökhöz, Magyarossy Béla Hahn Adolf tanárhoz, Németh László Zboray Antalhoz szállásoltatott el.

Kévéssel egy óra után vendégeink Pohl földszinti éttermében gyűltek össze ebédre. Kivülök még a fiatalok számos tagja, Lukácsy Miklós a honvédegylet elnöke, Müller Károly a függetlenség párt elnöke, Tisztai, Jankay stb. voltak jelen. Az első felköszöntőt dr. Barabás mondta,

lelkes szavakban üdvözölve a kolozsvári vendégeket. Issekutz Aurél felelve Barabásnak, társai nevében is köszönetet mondott a szíves fogadtatásért. Végül még Kerekes szerkesztő mondott egy hévvel előadott toasztot, hangszólva, hogy az Erdély és Magyarhon közé emelt természetes válaszfalak leomlanak a szeretet azon melegsége előtt, mely most a bérczes vidék lakosait az alföldi románok polgáiraival összefűzi.

Az ebéd végeztével, mely Pohl konyhájának valóban dícséretére válik, vendégeink dr. Barabás kalauzálása mellett megtekintették a casino helyiségeit, hol Bóra György titkár fogadta őket, s hol a vendégkönyvbe is bejegyezték neveiket. Innen a lyceumba rándultak, melynek megismerésénél után kiki hazatért. Delután 4 órákor Györök rándultak az ifjak több aradi kíséretében, hol Pállya Mátyas plébános fogadta őket. Meglátogatták itt a Nádasdy kastélyát, Dományi pincézét s Deutsch Bernát vendégszerető házát is. A mindvégig jókedvű társaság csupán a 11 órai vonattal érkezett haza Aradra.

A mai ünnepély végleges programját tegnap állapította meg a rendező-bizottság.

Réggel 9 órákor a honvédegylet tagjai gyűlekeznek a Deák Ferenc-utca 33. és 34. száma alatt, honnan testületleg zászlójuk alatt a minoriták templomába vonulnak, hol az ünnepélyes gyászistentisztelet 10 órákor kezdődik.

A vértanúk kivégeztetési helyén lefolyandó ünnepély sorrendje pedig a következő:

1. A „Szózat”-ot énekl az aradi dalegylet.
2. Lukácsy Miklós a honvédegylet elnöke üdvözli az idegen küldötteket.
3. „Jertek a Golgotha-hoz” irta és szavalja Jankay József.
4. Emlébeszéd. Az aradi honvédegylet részéről, tartja Tisztai Lajos.
5. A kolozsvári egyetemi ifjuság koszorujának elhelyezése Incze Béla az egyetemi kör elnöke által, emlékeszéd kíséretében.
6. A budapesti egyetemi ifjuság által küldött koszorúnak letétele dr. Barabás Béla által.
7. „Az új Golgotha” alkalmi költemény, irta Kovács Sándor, szavalja Issekutz Aurél a kolozsvári jogászegylet elnöke.
8. A marosvásárhelyi polgárok cserkoszorujának elhelyezése Kerekes Sámuel megbízott által.
9. A vidékről érkezett koszorúk elhelyezése s táviratok felolvasása dr. Barabás Béla által.
10. „Hymnus”, énekl a dalegylet.

— **Arad védőjének fiaért.** Kegyeletes mozgalom indult meg Aradon a napokban Arad hős megvédőjének Asztalos Sándornak fia érdekében, mely azt célozza, hogy Asztalos Emil városunk megmentőjének fia, ki jelenleg Hamburgban él, honfussítás-sék. A nagy hős fia szíve egész melegséggel rajong hazájáért és Magyarországra ohajt visszatérni, hogy itt végleg letelepedjék. Asztalos Emilnek e vágya Diossy Márton Londonban élő hazánkfiának értesítése révén jutott az aradiak tudomására. Nevezett hazánkfiá ugyanis már évek óta levelezésben áll Rosenthal J. aradi gyárossal és egyik legutóbbi Londonból kelt levelében tette figyelmessé őt az Asztalos Sándor fiának sorsára, figyelemztetve őt a távolban élő magyar ifjú hazája iránt táplált érzelmeire. Asztalos Sándor tudvalegőleg Svájcban egy szerencsétlen párbajban esett el. Emil, atyjának halála után született s az özvegy szülővárosába Hamburgba költözött gyermekével, s azt részint ott, részint Berlinbe, iskoláztatta. Diossy hazánkfiá Asztalos Emilt gyermekkorá óta ismeri és oda nyilatkozik, hogy a művészi tehetséget atyjától (ki az emigrációban eszetlenül tartotta fenn magát) teljes mértékben örökölte. Egy a levelehez mellékelte tengeri tájkép vázlatáról első tekintetre meg is győz arról mindenkit. — Asztalos Emil a nevezett aradi polgártársunkhoz beklüdt s Turinban kiállított keresztlevelét szerint 1858-ban született és a mellékelte arckép szép, daltias fiatal embert tüntet fel, ki nagyban hasonlít hős atyjára. Tehetsége most van furásban és így a legalkalmasabb időben kerülhet vissza hazájába, hogy képességeit a mi művészeti köreinkben fejlessze és magyarosítsa. Diossy hazánkfiá Asztalos Emilnek hazájába való visszatérését a következőképpen véli elősegíthetni: Asztalos Sándor az emigrációban életnagyságu mellképben festette le magát, a mint a festő-állvány előtt ül, fején török fezzel. A kép Arad hős megvédőjét a megszólalásig hűen adja vissza s rendkívüli művészi becsse van, és jelenleg a hős özvegyének született Berndes Erzebet asszonynak tulajdonát képezi. Diossy levelei szerint az értékes arckép árat teljesen fedezné az Asztalos Emil hazatérését elősegítő költségeket, sőt megelőlegező költségeire is jutna belőle, miatt állandó elhelyezése után szét-

nézhetne. Volt alkalmunk a képről készült fényképet megtekinteni, s ez után nyugodt lelkiismerettel mondhatjuk, hogy az Arad város megmentőjének valóságos kincsét képezné. — Itt elérkezünk ama ponthoz, midőn Arad város közönségének áldozatkészségére hivatkozzuk. A sztalos Sándornak — ki ama rettenetes utcai harcban országlánként küzdött Arad megmentéséért, — derek, tehetséges fia, hazavágyik az édes anyaföldre, hogy itt éljen és magyar legyen. E végből Arad város közönségéhez fordul segítségért. Nem kér alamizsnát. Atyjának díszes képét, Aradnak egyik legbecesebb ereklyéjét juttatja anyja a város birtokába, fia honfussításáért. Itt van tehát a legszebb alkalom, midőn Arad meghálálhatja a fiának atyja önfeláldozását! E végből Arad város egyik legközelebbi közgyűlésén indítvány fog tétetni, hogy a város vegye meg az Asztalos Sándor képét a hős özvegyétől és ezáltal segítse elő Asztalos Emilnek hazájába való visszatérését. Megvagyunk győződve róla, hogy Arad város közgyűlése elé ritkán került még olyan indítvány, melyet a város képviselőtestülete pártisuezet nélkül olyan egyhangulag fogadjon el, mint a hogy ezt magáévá teszi. Ebben a hitünkben hívjuk fel Arad város hazafias közönségének megleg pártfogását, Arad védőjének fia számára.

— **Igazgató-tanácsi ülés.** Az aradi és csanádi egyesült vasutak igazgató-tanácsa október 9-én délelőtt 10 órákor Aradon a társulat hivatalos helyiségében igazgató-tanácsi ülést tart.

— **Tribulation des voyageurs.** Pár évvel ezelőtt egy szellemes párisi ügyvéd Delattre Jenő, most már képviselő, 400 lapra terjedő vastag könyvet irt azokról a bosszantásokról, melyeknek az utasok a vasutakon kitéve vannak. Az utazó közönség a legtöbb vasutnál kényelmetlenséget és kiméltelenséget kap pénzért. Az igazgatóságok, s az arany színóros hivatalnokok le a kovcsvezető, mind versenyeznek abban, hogy az utazó közönség fitymáltassék és csupán kamatozó tömegnek tekintessék. Abban a franczia könyvben foglalt igazságok annak idejében nagy sensációt kellettek, s írójuknak, mint már említettük, megszereztek a képviselői állást és Páris városában a közönségi tanácsoságot.

Többé kevésbé ugyanaz az állapot mássutt is a vasutakkal, — fájdalom! még nálunk is. Ritka figyelmetlenséget és kiméltelenséget tapasztalunk például az utóbbi napokban az aradi állomáson. Tudták, hogy a szűret október 4-dikére van kitűzve, látták azt is, hogy pompás idő van s mégis semmi előkészületet nem tettek a közönség el-látására, hanem dolgoztak azzal az apparattal, mint máskor. Az I. és II. oszt. jegyeket kiadó pénztárnoknak a világrt nem volt megengedve, hogy III. osztályu jegyeket is osztogasson, s így dolog nélkül állott az ablaknál, míg a III. osztályu jegyek pénztárnál ölték egymást az emberek a tolongásban; valóságos csoda, hogy nagyobb szerencsétlenség nem történt. Káromkodás és a vasuti igazgatóságokra mondott áldás azonban volt elég. Természetes, hogy ugy Erdély, mint Temesvár és Boros-Sebes felé a vonatok egy-egy órával később inditattak, vasárnap reggel is, délután is, s visszafelé azért volt mindenütt újból késedelem, mert nem gondoskodtak elegendő kocsiórl a közönség befogadására. Hogy miért ne lehetne ily alkalommal a III. oszt. jegyek kiadására segédpénztárt is felállítani, valóban nem értjük. Hiszen van Aradon elegendő vasuti hivatalnok, s mikor a közönség érzével viszi a pénzt az indóházba, csak megérdemelve egy kisfigyelmet és pontosabb kiszolgálást. Nem kellene okot adni a közönség zúgolódására s ideje lenne, hogy az intéző körök figyelembe is vegyék a panaszokat, mert most azt tapasztaljuk, hogy mindig napirendre térnek fölötük, s marad minden a régi. Ne erőseítsék meg azt a hiedelmet, hogy a vasut is csak az adófizető közönség kizsákmányolására szánt eszköz. Érezzük mi ugys, hogy a vasutak sokba kerültek; legalább álljanak hát rendelkezésünkre akkor, mikor szükségünk van rájuk. A vasuti közgekkel pedig meg kell értetni azt, hogy ók vannak a közönségért, és nem megfordítva.

— **Rózsa Antal temetése.** Órasi részvét, ritka fény s a város teljes intelligenciájának jelenlétével ment végbe tegnap Rózsa Antalnak, a realiskola kitűnő képzettségű tanárának s a jeles írónak temetése. A koszoruk egész halmaza borította a díszes ravatalt. A koporsón legfeljebb egy gyönyörű cserkoszoru volt elhelyezve s feilattal: „A z aradi hírlapírók — Rózsa Antal kártársuknak.” A ravatal körül még a következő koszorúk voltak elhelyezve: „Szeretett tanárunk — az állami főrealiskola ifjusága.” „Az aradi kereskedelmi academia tanári kara — szeretett kártársának.” „A kir. főgymnasium ifjusága — szeretett tanárának.” „Igaz szeretettel a gyászoló rokonok.” „A hű kártárs emlékének.” „Az „Alföld” szerkesztőségé.” „Felejthetetlen édes apjuknak — Andor Dezső és Ilonka.” „Porron szeretett Tóinimnak — Eteleka.” „Az aradi kir. középiskolák tanári kara — a szeretett kártársának.” „Az állami főrealiskola tanári kara — a szeretett kártársának.” „Az állami főrealiskola IV. osztályának ifjusága — szeretett osztályfőnökének.” „Az állami felsőbb leányiskola növendékeit — szeretett tanárunknak.” stb. — A temetési szertartást Mátyásffy Ipoly mi-

norita elkész végezte. A ravatalt a gyászoló család, s a kir. főgymnasium és állami főreáliskola teljes számban megjelent tanárokra állotta körül Kuncz Elek igazgató vezetése alatt. Teljes számban megjelent továbbá az aradi gymnasium és főreáliskola ifjúsága s az állami felsőbb leányiskola növendékei Kertay Ede tanár vezetése alatt, kik mindannyian a temetés melletti kettős sorokban követtek a halottat. Ott voltak továbbá a kereskedelmi középiskola tanárai, a községi tanfelügyelők, az állami tanítóképző tanári kara Kerner Péter igazgatóval élén, a kereskedelmi és iparkamara képviselőiben Elias Armin és Bing Vilmos, továbbá Vannay Árvászeki elnök, Dániel László megyei főpénztárnok, Párecz György kir. ügyész, Rosenbergszándor főbíró, dr. Robitzky Ágost a tornaegylet elnöke, ifj. Kristófy János az ipartestület elnöke. Hegedűs a csanádi és körösölygyi vasutak főmérnöke, Réthy Lipót, Telescu gör. kel. esperes, az aradi lapok szerkesztői s az összes hírlapírók, dr. Darányi János főorvos, dr. Perger János és Reichner Károly városi ügyészek, Párecz István tanácsnok, dr. Ávaffy Gyula és Steinitzer Károly törvényesbírók. Péter az államvasutak felügyelőjének főnöke, Arkay Kálmán, dr. Kapdebo János, s az elhunytak számos jóbarátja és ismerőse, kik legnagyobb részét mind kikísérték a jeles halottat egész sirjáig, hol az utolsó beszentelés végeztével dr. Jancsó Benedek főreáliskolai tanár a következő megható beszédet tartotta:

Gyászoló közönség!

Barátunkat tesszük le ez új sírba, bajtársunkat temetjük el, ki részese volt munkánkunk, ki osztott fáradságunkban, reményeinkben, kinek hite törekvéseink sikerét illetőleg nagyobb volt mint a miénk. s a kinek akaratereje, lelkesülése, ösztönzője akaratunknak a csüggedés és a kétségkedés óráiban.

Annak az ügynek szentelte életét, melynek mi munkásai vagyunk. A nemzet értelmi és erkölcsi előhaladása volt lelke ideálja, sok évi munkásságának tárgya. A sorvasztó betegsúly aláit rokkadó testet szelleme tartotta fenn már évek óta. E szellem erősebb volt mint a miénk, s a bűmlát mit kitartással iránt érezünk, feljogosított, hogy e szomorú catastropha bekövetkeztével ne rettegjünk. De hitünkkel családás érte és most itt fekszik a néma, hideg sírjában, kinek lelke tüze annyi ezren melegedtek, özveggye, gyermekei zokognak sírja felett és mi itt állunk a férti-bánat ösztöne mely fájdalommal. Nekem kellene e fájdalomtól tolmácsolnom, de ez a fájdalom erősebb, mint az én akaratom. Szívemben elszor az érzélem, agyamban megakad a gondolat és ajkamon elcsuklik a szó e perczben, mikor barátom és bajtársunk sírja felett kellene beszélnem. A köny, mi szemünkben csillog, a sohajás, mi zokogó ajkainkról elhangzik, jobban tolmácsolja a szívünkben levő végtelen fájdalmat, mint az én szavam. Az én feladatom, nem élesteni az önkök lelke fájdalmát, hanem csendesíteni. Súlyos és nehéz feladat, melyhez erő csak az a tudat ad, hogy elhunyt barátunk emléke és szelleme nincs ide temetve a sírba, hanem él szívünkben és könyveiben. Hogy azok a virágok, melyek tavasszal sírhajtánkján ki fognak kelni, a sírjához zárandó koloknak nemcsak arról az öröknugyalomról beszélnek, melyben a földi pályát végig közdött ember testét részesei a fájdalomnak és örömeink iránt egyaránt közönyös nagy és örök természet, hanem a mindent megváltó örökszeretetről is, arról a szeretetről, mely a halottakat az élőkhoz köti, mely az ideleln szvenvedt embert megváltja az örökkévalóságban.

Nyugodj tehát békén sírodban elhunyt barátom! É a temelkedet között élni fog, mint élt szeretettel, melylyel életében nemzetedért, családodért lankadatlan munkának szenteléd életed, s melylyel minket, munkatársaidat, magadhoz csatoltál. Nyugodj, a békeltető sír enyhe takarja porod!

A Kossuth-utczát tegnap olyan állapotban volt alkalmunk látni, a mire csak az az egy szó illik, hogy: gyalázatos. Nagy volt a temetést kísérő közönség megbotránkozása is. Ez az utca talán már hetek óta nem volt tisztíva; tele van porral és piszokkal, söt köcsisáramra oda hordott szeméttel is. Nem messze attól a híres háztól, melyben 1873-ban 30-an haltak meg cholera-ban, egy hosszú bűzös pocsolysa vonul el. Ugyan kit illet a feltűnést ennek az utczának a tisztántartása felett? Nem érzi a felelősség súlyát? S általában hol vannak azok a közegészségi és köztisztasági intézkedések, melyeket a cholera közeledő veszélye megkövetel? Pedig nagyon közel van már a fekete vendég, s a meleg idő még mindig tart. Ébredjenek fel melysége álmukból, s nézzenek szét a városban a főtéren túl is.

Vasuti szerencsétlenség. A lapunk tegnapi számában ily czim alatt közölt újdonságunkra vonatkozólag a kir. államvasutak aradi felügyelőjének a következő sorokból vették és adjuk, minden megjegyzés nélkül: A beces lapjának f. hó 5-iki számában vasuti szerencsétlenség czim alatt közölt híre, annak előrebocsátása után, hogy részünkről hasonló események iránt csak mint jelen alkalommal is a vizsgálat előrehaladása közölhetők megbízható adatok, — van szerencsem következőkről értesíteni. F. hó 3-án a szűret alkalmából várható nagyobb személyforgalom akadálytalan legyőzése végett a d. u. 4 óra 30 perczkor Erdély felé induló 412. sz. vonat után, mint annak második része, 10. percznyi időközrel egy második vonat indított Radna-Lippáig, mely utóbbi vonat mozdonya a Mikalaka község határánál 3. sz. őrláz mellett levő átjárónál a tényleg és rendszeren fogantatott jelzésben és értesítésben váratlanul bekövetkezett fennakadás miatt nyitva állott sorompó üres közlekedés a pályatesterohant két órát elültött és pedig úgy, hogy a szerék hevesben szétváltott, az egyik ökor elgázoltatott, a másik pedig ceu-

pán lábán szenvedett sérülést. A pályáőr a pályá irányába fordult ökrököt vissza akarta szoritani, de e törekvése közben odaért a mozdony s az az eldöntött ökor őt maga alá temette, mely alkalommal fején tetemes sérüléseket szenvedett. A szerék tulajdonosa Mikulicz Jór nevű felmérés lakos, ki jöjjel az országutról már messziről láthatta a közlekedő vonatot, mégis neki hajtott az átjárónak, még a sorompó előtt leugrott e szerérről s így sérülést nem szenvedett. Ezen tényálláshoz megjegyezzük még, hogy Mikulicz Jór a mai napon már teljes kárpótlásban részesült, a mulasztást illetőleg pedig a folyamatosan levő vizsgálat eredményéhez képest fogunk eljárni. Arad, 1886. október hó 5. Pekár Károly, útleveletve.

Róza Antal tanár halála alkalmából a középiskolák tanárokra a következő gyászjelentést adta ki: Az aradi kir. középiskolák tanárai mely fájdalommal jelentik szeretettel kártszavaknak Rózsát a Antal állami főreáliskolai rendes tanárnak. f. hó 14-én d. u. 3 órakor, életének 58-ik, tanári működésének 11-ik évében, hosszas szenvedés után bekövetkezett halálát. A boldogult hült telyei f. hó 5-én d. u. 5 órakor fogták a helyei kath. sírkertben örök nyugalomra tetétti. Az engedtelő szent mise-áldozat f. hó 7-én d. e. 10 órakor fog a t. Minorita-atyák templomában a Mindenhatóknak bemutatni. Béke hamvainra!

Jóváhagyott határozat. A belügyminiszter Arad sz. kir. város törvényhatóságát által hozott azon határozatát, mely szerint az árvapénztárból jövőben 1000 frtig terjedő kölcsön is utalványozható — jóváhagyta.

Nyilatkozat. Azért, mert a Paprika Jancsi egy kétéves versemet a „Függetlenség” napi lapból átvett: véle semmi összekötésben nem állok. Annál kevésbé áll ama föltevés, mintha a jelen gyásznappeleiben ama régi versem lenne fölvasandó. Jankai.

Keresztény koma-egylet alakítása tervezetik Aradon, — mint helyes forrásból értesülünk. Az egyletnek célja lesz az unjann szülött gyermekeknek keresztapát állítani, ezenkívül egy a gyermek, mint szüleiről gondoskodni.

A sötétér felidúsításához szükséges cserjék a borosjenői uradalomtól szerzetnek be, mely hajlandó a cserjéket elküldeni, amint a város kitűzi az elküldés idejét.

Esküvő. Szerkesztőségünk a következő család meghívásokat vette: Öv. M. a y Gusztávna tisztelettel meghívja Berta leányának Kiss Mór urral f. hó 12-én d. e. 9 1/2 órakor az aradi izraelita templomban megtartandó esküvőjére. Aradon, 1886. év október havában. — Öv. K. s s Illésné tisztelettel meghívja Mór fának May Berta kasszonnyal f. hó 22-én d. e. 9 1/2 órakor az aradi izraelita templomban megtartandó esküvőjére. Debreczen, 1886. év október havában.

Gazdasági és iparkiallítás Makón. A csanádmegegyi gazdasági egylet és a makói ipartestület által rendezett kiállítást e hó 10-én délelőtt 11 órakor a népkert helyiségeiben nagy ünnepélyességgel nyitja meg Lóonovic József csanádmegegyi főispán. A tapasztalható érdeklődés után a kiállítás sikerét biztosnak tartják.

Jegyző választás Ref.-Kovács házában. Ref.-Kovács háza község jegyzőjévé szeptember 30-án választott meg egyhangulag Pinter Gyula, a szentesi kormánybiztosság tisztviselője.

A hol a szürettel meg vannak elégedve. Mint makói levelezőnk értesít, az ottani szüret eredménye minden tekintetben kielégítőnek mondható.

Meghívás. Bajtársak! Az aradi honvédegylet tagjai a tizenhárom vértanú dícső halálának 38-ik évfordulója napján október 6-án délelőtt 10 órakor a minorita atyák templomában tartandó gyászistentiszteletre, valamint a vértanúk kivégzése helyén lefolyandó kegyeleles ünnepélyre teljes számban megjelenni bajtársi érzülettel ez uton is felkérnek. Gyülekezés a szokásos helyen (Deák Fer. utca 33. és 34. sz. slatt szardán délelőtt 9 órakor, honnan testületileg vonulunk zászlónkkal a templomba.) Arad 1886. október 2. A honvéd-egylet elnöksége.

Felhívás Arad város hazafias közönségéhez. A magyar nemzet 13 hős tábornoka 37 évvel ezelőtt szvenvedt vértanúi halált. Október 6-án, szerdán lesz évfordulója e napnak, a midőn is délelőtt 10 órakor a minorita atyák templomában gyászistentisztelet, ennek végeztével pedig ünnepi kivonulás a vértanúk kivégzése helyéhez. E kegyeleles ünnepélyre Arad város hazafias közönségét ez uton is meghívjuk. Arad, 1886. október 2-án. A honvéd-egylet elnöksége.

Artezi kut Nagylakon. A képviselőtestület Nagylakon egy artezi kut létesítését határozta el, s az úgy tanulmányozására megbízottakat küldött H.-M.-Vásárhelyre és Verseczre. A megbízottak tanulmányai alapján — mint lapunknak írják, — a verseczi mintáját fogadták el s ajánlották kivitelre. A képviselőtestület ehhez képest el is határozta az első munkálatok azonnali megkezdését.

Névváltoztatás. Rohányák Mihály aradi lakos vezetéknévet „Régész”-re változtatta.

Majd szerencsétlenül járt ma délelőtt Leopold Simon 85 éves izraelita. Ugyanis a Marosparton menve, véletlenül a Marosba esett. A szegény öregat azonban meglátták s idejóról sikerült őt megmenteni. A helyszínén megjelent dr. Tisch Mór ker. orvos, ki az öregat további ápolás alá vette.

Hazánk és a főváros.

Egy szerkesztő kiutasítása. Temesvárról távirják: Reusche Frigyes ellen, ki a „Neue Temesvárer Zeitung”-ot szerkesztette, már nehány hét óta eljárás volt folyamatban a városi rendőrségnél. A vizsgálat kiderítette, hogy Reusche socialista-uszák üzemekbe volt keveredve, meg pedig oly mértékben, hogy jelenléte közveszélyessé vált.

Miután Reusche nem temesvári illetőségű, kiutasító végzés hoztak ellene s azt hétfőn délután 4 órakor olvastak fel előtte. A kiutasítás ellen Reusche felelősbeszédet jelentett be.

Békés-Csaba magyarosítására nem csak a befolyással volt Simkó István tanító, ki a napokban ülte meg 30 évi működése évfordulóját. Simkó 1856-ban jött a városba s az akkori züllött iskoláigyet csakhamar jó-karba tudta helyezni. Ő indítványozta már rég, hogy a népiszkolákban a magyar nyelvet tanítsák s most már nemcsak az egész tan-yelv magyar, hanem a növendékek is magyarul beszélnek, ha elhagyják az iskolát. E szép sikerben része van Péky esperes-kanonoknak is, ki a templom fokozatos megmagyarosítását vitte keresztül. Az evang. iskola is erősen magyarosodik, csak a templom nyelve még mindig tót. De már kérték, hogy minden harmadik vasárnap magyar istentisztelet legyen.

A cholera Szegeden. A járvány, mint sajnálatos olvasunk egy Szegedről érkezett táviratban, már az alföldet is meglátogatta. Október 4-én éjjel Szegeden is kiütött a cholera. Az első eset egy mezesbáros nejénél fordult elő, a ki a tapéi bucsuról hazajövet lett rosszul s még az éjjel meghalt. Holttestét felboncolták és constatálták nála a cholera. Reggel egy Szlavoniából hazajött munkás is cholera-ba esett s rövid idő múlva meghalt. Délután 4 óráig összesen 8 betegedés és 4 halálozás történt. A megbetegedettek közül 2 katoná, a többi pedig jobbara a szegényebb osztály köréből való. A járványbiztoság délután 5 órakor összeült s a szükséges övintézkedések megtétele iránt intézkedni fog. A járvány fellepte kínos meglepetést keltett városzerte.

A vezénylő heczegprimas. A „Bars” czimű újság írja a következőket: Egy felvidéki tanító közös hadseregbeli tartalékos Pozsonyba hívatott meg a hadgyakorlatokra. Katonaruhában utazott. Nem igen lévén pénze, csak Esztergomig válthatott jegyét. Esztergomba jöven, a primáshoz fordult segítségért. Belpébe a fogadóterembe, katonásan tiszteleg és előadja szomorú helyzetéből kifolyó kerelmét. A heczegprimas, kinek kötelessége országszerte ismeretes, szigorú mutató arczal mérí végig a bakát és vezénylni kezd: „Rechts um! Kehrt euch! Marsch!” A katoná megfordul és eleget tesz a vezénylőnek. Mire azonban az ajtóhoz ér, újra hallatszik a vezénylő: „Halt! Links um, kehrt euch!” A katoná megáll, megfordul és várja a következőket. A heczegprimas ekkor zsebébe nyúl és szép összeget ad neki, a melylyel az utat talán tiszter is megtellette volna.

A szedelő algróf affairje a rendőrség kiutasító végzésével nem ért véget. Rédey, ki vasárnap dr. Vaisz Sándortól a tolonczházban pénzt kapott, a pályaudvarban az őt kísérő detectív előtt megváltotta a Berlinbe szülő vasuti jegyét s egy 3-ik osztályú coupéban helyezkedett el. Alig ért azonban a vonat Rákossra, Rédey az éj sötétjét felhasználva, kiszállott és nyomtalanul eltűnt. Az állomásfőnök, ki az eltűnéstől értesítve lett, azonnal jelentést küldött a kapitánysághoz, a mely megtekte az intézkedéseket, hogy ha Rédey visszatér, elfogassék és tiltott visszatérés miatt megbüntetessék. Valószínű azonban, hogy Rédey nem sokáig fog tartózkodni Magyarországon.

Rövid hírek. Az alsófehérmegyei történelmi társulat folaján-lott elnökségét báró Kemény Kálmán főispán elfogadta. — Diszlokoma is volt Pécsen a Szász Károly ref. püspök tiszteletére, aki istentisztelet után látogatást tett Dulácsky Nándor püspöknel s más előkelőségekkel; a lakomán Perczel Miklós főispán, továbbá az alispán és polgármester is megjelentek. — Az őrt álló honvédek egy miniszteri rendelet értelmében ezentel télen posztócsiszárt (botot) kapnak a bakancs föl. — A budai s örfürdőben e hó 18-ig 310 volt a künn lakó és 360 a városban lakó fürdővendégek száma. — Budapest en a külső vacuaton Oberberger Mátyásné, egy 86 éves öreg asszony, betegeskedése s nyomora fölött kétségbeesve, felmetszette ereit, de még élve vitték a kórházba.

A nagy világ.

A magyarok Amerikában. 600.000 magyar, azaz helyesebben magyarországi ember van az Egyesült-Államokban. Az újabbban kivándoroltak többsége tót. Magában New-Yorkban hat magyar egylet létezik s az egyik közelebb müködvelő előadást is rendezett Tóth Kálmán „Ördög párnája”-val. A new-yorki iskolatancs, tekintve a magyarok nagy számát, két ingyenes magyar-angol tanfolyamot állított föl.

Az angol királynő ebédje. Victoria angol királynő udvaránál az asztalnál a következő szerződés kötelező: Pontosán 15 perczrel az evés órája előtt a vendégek félkört képeznek. A zenekar a „The Roast Beef of Old England” kezdetű indulót játsza s a királynő megjelenik az ebédli melletti teremben. A hölgyeknek kezét nyújt s könnyed fejhajrással üdvözlí az urakat. Ezután belép az ebédli terembe, megelőzve az összes vendégeket. A család tagjai, akárhányan vannak is, töle balkezre, a meghívottak jobboldalt foglalnak helyet. Az ilyen lakoma alatt a királynő mindig keztyűt visel, csak diszbanketten jelenik meg keztyű nélkül. Senkinek sem szabad egyenesen megjegyzést intezni a királynőhöz, hanem ha egy vendég azt hiszi, hogy olyasvalamit mondhat, a mi a királynőt érdeklí, akkor ezt más vendégnek adja tudtára s csak így másodközből jut a szó a királynő feléhez. Ha a királynő valamely fogást elvett, akkor minden vendégnek abba kell az evést hagyni.

Rövid hírek. Az újfehérczegi p. r. Ottó főherceg és Mária Jozefa főhercegnasszony haza érkeztek persenbergi birtokukra. — Rudolf trónörökös Bécsben meglátogatta a szerb királyt, ki déiben viszonzotta a látogatást s aztán Vilmos főherceget, majd gróf Kálnoky Gusztáv és Kállay Béni minisztereket kereste föl. — Az öngyilkos magyar nőt, ki Münchenben meglötte magát, mint kiderült, nem Karácsonyné, hanem Kisfaludi Hermin férjezett Krieger Jánosné asszony volt, zay-ugrózi kereskedő leánya. — Cholera-ban a Triest területén szombatról vasárnapra hét ember betegedett meg, de halálozás nem történt. — A boszniai esendörök elölgát Vikalo Ilija hírbírd rablóvezért, ki a kostanjicai kerületet s a horvát határszélét folytonos rettegésben tartotta; a rabló keményen védte magát, súlyos sebet kapott s mikor börtönbe akarták szállítani, utközben meghalt. — A tavahabban, Elő-Indiában, angol katonaság vonult ki, hogy a hinduk és mohamedánok össze ne veredjenek egy vallásos ünnepélyen; de a katonák láttára a tömeg nekik ment és sokan megsebesültek. — Normanton mellett, Yorkshirében, egy közbányában légrobbanás történt s 30 munkás közül eddig még csak nyolc sérültet sikerült kimenteni.

S Z I N H Á Z.

„Az idegen nő.”

— október 4.

A ki még eddig tartózkodó állást foglalt Krecsányi társulatával szemben, az a hétfői előadás után bizonylan meggyőződött, hogy a társulat csakugyan megismosodva tért vissza hozzánk, s hogy éppen nincs rá szoruly a szemhuntyó kímélet — és legyeztetésére, melyet sokan a vidéki színezetet fentartására szükségesnek tartanak. Mi azt hisszük, ily correct előadások után jogunk van a szokottnál magasabb mértékét alkalmazni e társulatra, melylyel oly kiváló erők, mint Hunyady Margit, Czanyuga Emma, Peterdy, Császár és Makó Lajos a vidék egyik legjobb társulatává avatnak.

A czimszeretp Hunyady Margit játszotta, nagy erővel és virtuositással, különösen a negyedik felvonásbeli nagy jelenésben, midőn elbeszéli a hercegnőnek élete történetét. Hangja vibrált a felindulástól, s arczán és szemében a kielégített boszu szilaj öröme ragyogott. Csak e y hűját éreztük alakításának: nem sikerült ez alakot azzal a különös, mysterios felhómálylyal körülvennie, mely jellemző tulajdona s mely nélkül nehezen érthető. Könnyebb, de azért éppen nem kicsiny-lendő feladata volt Czanyuga Emmának a hercegnő szerepében, melyet bámulatos könnyedséggel oldott meg. A ki tudja, hogy a kasszony csak tavaly végezte tanulmányait a szini iskolában, s hogy alig fél éve működik e társulatnál, nem tud eltelni bámulattal, midőn a hideg búszúesség, a forró gyűlölet és szerelem, a keserű fájdalom és megvétel igazi accentjait hallja ez ajkáról, melyek az életből ezeket bajosan ismerik. Amulattal kérdeztük magunktól: ki volt a mestere, hol járt iskolába, s Petőfi szavai jutnak eszünkbe, miket Arany Jánosról mond:

Az iskolában nem tanulni hiába,
Illyet... a természet tanított tégedet.

Hanghordozásában, tagtejtéseiben minden áron föl akartuk fedezni az eltanulástgot, az iskolás feszességet és felszedeget: nem sikerült. Itt igazi, eredeti, — szinte azt mondanók, n a i v, — tehetséggel van dolgunk, melynek bizonylan fejlődésre, tanulmányra van szüksége még, de a mely biztos lépésekkel, igazodás nélkül halad a czél felé, mely ő neki nem lesz elérhetlen. Arczjátéka talán nem elég kifejező s változatos, néhol nem látszik részt venni játékban, s szentelen hidegséget mutat; de a jelentős mozzanatokban, mintha villanyos ütás járná keresztül, egyszerre helyén van, s oly praecisióval és energiával tüti meg az érzesek húrjait, milyen csak igazi művészeknek adatott. A hétfői est, mondhatjuk, első sikere volt Czanyuga Emmának az aradi szinpadon, s a közönség megértette őt, mert a mi szívből jön, az behat a szívbe, s ki a szívhez tud szólni, az nem lehet közönséges elme, azt nem lehet öszvevetni a mesteremberekkel, az utánzókkal.

Császárt (Septimont) ma láttuk először nagyobb szerepben, és szerencsének tartjuk, hogy az aradi színház magának vállalja őt. Salonszécsenek közt, a vidéken, nem hisszük, hogy sokan mérközhetnének vele, s valószínű, hogy a mérközésben a vezetés nem ő lenne. Magas, karcsu termelt fiatal ember, finom, hosszas arczal, előkelő modorral, minden affectatio nélkül; egy szóval, olyan színes, a kit mindenki acceptálhat grótnak vagy hercegnének, a mi nem épen mindennapi dolog. Makó a Dumas-féle darabok állandó philosph-szeretp (Remonin) kitűnően játszott. Szellemes arczán bizonyos naiv gunynyal, finoman pointirozva, s kellő hangnyomattal mondta el a második felvonásbeli ismeretes definitiókat s nem ejté el a legkisebb árnyalatot sem. A közönség feszült figyelemmel csüggett szavain, a mi talán biztobb jele a sikernek, mint a taps, mely beszéde nyomán felhangzott. Bő része volt a közönség tetszésében Peterdynek is (Clarkson), ki igen eredeti módon, sajtáságos, de épen nem sértő idegen hangárnyalattal, nyers humorral és igazi öseróval ábrázolta az öseródt fiat, ki „annyira el van foglalva, hogy nem ér rá hazudni”, s kibén concentrálva van az amerikai élelmesség, a munkádú, a nyíltság és egyszerűség, szóval miudaz, a mit e kissé nehézkes szó magában foglal: „amerikaiasság.”

G-s.

„Hoffmann meséi.” Offenbachnak e gyönyörű zenéjű operette-jében mutatta be magát tegnap a társulat operette-személyzete, s köztük a két új tag Spányi Lenke k. a és Németh János a tenorista. Spányi kasszonnyonk csinos énekhang áll rendelkezésére, mely különösen a felső registerekben szépen cseng, közép és alsó hangjai azonban gyengék, néhol szintelenek. Előadása még a jövőbe, s ennek tulajdonítható, hogy hármas szerepében, Antoniában nagyon hatástalan maradt. Az első felvonásbeli coloratur parthiet nagy praecizióval és hatással exequálta. Kár, hogy e hatást némileg disztaltta az észrevehető claue. — Németh János az új tenorista kitűnő erő, s Hoffmann énekben is játékban egyaránt nagy tetszés közt játsza. Elegans megjelenése és costume-jei nagyban járultak hozzá a kiváló sikerhez, mi első

debutjét kísérte, Kiss Mihály mint Copelius rossz masque-jában tűnt fel, Mirakelben már találóbb volt, bár nagyon hiányzott belőle az daemioni vonás, mi nélkül ez a szerep elenyészik. Bőven kárpótot azonban hatalmas barjontájával. Nyilassy (Spalan-zani) és Boránd a második kép utolsó tableaus-jától minden illusiót elvettek veredésszerű mójájukkal, Závodszi Teréz „fesch” Miklós volt. A darab hatása élénk volt és a közönség sokat tapsolt a bájos zenének, mely még mindig az újság ingeré-lyei bir.

Diszeladás.

Arad városi színház.

Folyó az. 5. 1. kislejt. 3. máj.

Szerda 1886. októberhó 6-án,

V-dik LÁSZLO és RONOW ÁGNES,

vagy:

HUNYADI LÁSZLO HALÁLA.

Eredeti történeti tragédia 6 felvonásban. Irtá: I. oba Lajos. (Karnagy: Delin Henrik Rendező: Krecsányi.)

Személyek:

V-dik László, magyar király	—	Somló Sándor.
Czillej Ulrik, kormányzó, a király nagybátyja	—	Kiss Mihály.
Gara, nádor	—	Penyéry Mór.
Mária, leánya	—	Czanyuga Emma.
Ronow Ágnes	—	Hunyady Margit.
Szilágyi Mihály, Erzsébet bátyja belgrádi parancsnok	—	Sárdy Károly.
Szilágyi Erzsébet, Hunyady János özvegye	—	Siponán.
Hunyady László, horvát-dalmatshoni király, belgrádi várparancsnok, beszercezi gróf	—	Peterdy Sándor.
Mátyás, öccse	—	Kiss Sándor.
Veronai Gábor, a Hunyady-ház gyón-talója	—	Győre Alajos.
Rozgonyi Raynald, testőrpáncsnok	—	Fekete Adolf.

Kezdete 7, vége 10 órakor.

Szerkesztői üzenet.

— K. L. urnak Temesvár. Már több napja áadtuk Gy. R. urnak.

— G. A. urnak Budapest. Kérjük lakosának czimét, mert multikori levele eltévedt.

KÖZGAZDASÁG.

Szösszlet.

(Október 5.)

Készará nagyban 27.75—28, kicsinyben 28.50 hordó nélkül per 100 liter %.

Budapesti gabnatözsde.

(Okt. 5.)

Mérsékelt kivitel, gyenge vételkedv, 15,000 mm. forgalom, 5 krral olesóbb. Tavasszi buza 9.11—9.12, őszü buza 8.61—8.62, új tengeri 6.14—6.18, tavasszi zab 6.60—6.61, őszü zab 6.18—6.20, új repez 11.12—11.25.

Hivatalos árfolyam

a budapesti áru- és értéktözsde 1886. évi októberhó 5-én.

Magyar aranyárjárdék 6 sz.	—
Magyar aranyárjárdék 4 sz.	105.60
Magyar papírárjárdék 5 sz.	92.30
Magyar vasuti kölcsön	151.75
Magyar keleti vasuti államkötvény 1. kib.	100.
Magyar keleti vasuti államkötvény 2. kib.	127.60
Magyar keleti vasuti államkötvény 3. kib	117.
Magyar földterhermentesítési kötvény	104.25
Magyar földterhermentesítési kötv. száradék	104.25
Femes-bánati földterhermentesítési kötvény	104.25
Erdélyi földterhermentesítési kötvény	104.25
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötv.	104.25
Magyar szőlődezmaváltási kötvény	95.60
Magyar nyeresémi-sorsjegy-kölcön	120.75
Tiszszabályozási és szegedi sorsjegy	124.75
Osztrák járadék papírban	84.75
Osztrák járadék ezüztben	115.75
Osztrák járadék aranyban	140.
1860-iki osztrák államörgegy	180.
Osztrák-magyar bankrészesvény	360.
Magyar hitelbankrészesvény	387.50
Osztrák hitelbankrészesvény	273.50
Cs. és kir. arany	5.98
Kriszt	—
20 frankos arany (Napoleonör)	9.92
Német brodmali märke	61.60
London (8 havi váltókért)	125.50
20 morkos	12.28

IDEGENEK NEVSORA.

(Október 5.)

Felérkereszt-aszálló. Guistió M., birt., Erdély. Vannay G., ügyvéd. Lippa, Vogl N., igazgató, Zimbró. Matée A., gyáros. Világos, Wolf Th., keresk., Haida. Schwarz F., Bárány N., Medvai N., Fischer G., Deutch G., keresk. Bpest. Kobia W., Neuherg J., Gottwald A., keresk., Bécs. Peistr N., vendéglős, Soborin. Ferencsevits F., vendéglős, Szeged.

Nádor-aszálló. Báró Wasmér A., birt. Dombegyháza. Funtán J., keresk., Brünn. Mezey M., Czuca M., keresk., Bpest. Wallerstein N., keresk., Bécs. Dániel Liki, pinczermő, M.-Vásárhely.

Aranykules-aszálló. Hainoszeg János, gépész, Szamosok. Kaufmann N., keresk., Csanád. Paaka Ignác, cipész, Lippa.

Felőlős szerkesztő: Hidy Árpád.

Közeledés.

	ind. Aradról	érk. Aradra
Csabai vegyesvonat	regg. 6.20	d. u. 6.28

BUDAPESTI TŐZSDE.

Október 4.

Pénz		Aru	Pénz		Aru	Pénz		Aru
M. kir. aranyár. adóment. 4%	105 35	105 35	Magy. orsz. bank részvény-társaság	277	277 25	Pesti közuti vaspálya	460	462
" papíráradék adóment. 5%	93 20	93 50	Oszt. hitelintézet	860	865	Pesti közuti vasp. élvezet jegyek	265	270
M. vasuti köl. 120 frt o. é. (300 fr.) 5%	151 50	152 50	Oszt. magy. bank	149	150	Budapesti III. ker. takarékp.	80	—
M. v. köl. 120 frt egyes dbkban	151 75	152 25	I. magy. iparbank	645	650	Országos központi	485	—
M 1869. kel. v. á. kötv. (els.) adóment. 5%	99 75	100 50	Pesti keresk. bank	207	208	Pesti hazai első	7500	7525
M. 1873. kel. ár. v. ez. (els.) adóment. 5%	127 50	128 50	Bécsi bizt. társulat	210	220	Egyesült Budapest fővárosi takp.	462	—
M. 1876. kel. aranyban (els.) adóment. 5%	117	117 50	Bécsi élet- s jár. bizt. társ.	207	220	Magyar ált. takarékp. részvény	79	80
M. kir. nyeresemény-kölcsön 100 frt 50 frt drbjá	121	121	Első magy. általános bizt. társ.	3220	3225	Alagut	146	148
Tiszai és szegedi kölcsön 4%	125	126	Fonciere pesti bizt. társ.	69 75	70 25	Általános waggon kölcs. társaság	73 50	74 50
M. k. földtm. kötvények 5%	104	105	Magyar-francia bizt. társ.	196	197	"Franklin"-társulat	205	208
" 1867. zárad. 5%	104	105	Pannonia vissz. társ.	880	900	Ganz és társ. vasú. és gépgyár	775	780
M. k. földtm. kötvényekemesi 5%	104	105	Concordia malom	495	501	Gschwindt-tele szeszgyár	370	380
" 1867. zárad. 5%	104 25	105 25	Első budapesti malom	1140	1160	Gyapjum. és biz. I. magy.	260	265
M. k. földtm. kötvények horvát-ors. 5%	104	105	Erzsébet malom	240	245	Keresked. épülete	650	—
M. k. földtm. kötvények erdélyi 5%	105	105 75	Hengermalom	62	63	Könyvnyomda „Atheneum“	530	535
" erdélyi jelz. urb. vk. (100 forint) 5%	98 25	98 75	Luiza malom	308	310	Pesti	1075	1125
Szőlődezmavált. kötv. (100 frt) 5%	99 75	100 75	Molnárak és sütők malma	385	390	Köszémb. és téglagy. (Drasche)	242	244
Pest város kölcsöne 1870. évből 6%	106	106 50	Pannonia malom	840	860	Neuzetközi waggon-kölcsön-részvénnytársaság	73	74
" 1871. évből 6%	109 75	110	Viktoria malom	275	285	Pesti építő-társaság	—	—
Budapesti f. 1880. kölcsöne 6%	101 25	102	"Adria" m. tengeri hajóz. részv. t.	—	—	Rimamurány-salgótarj. vas. r. v. t.	82 50	83
Budapesti bankégs. részvény.	102	103	Alföld-fiumei vasut 5%	190 50	191 50	Salgótarjáni köszémb.	147	149
Magy. ált. hitelbank	287 75	288	Báttaszék domb-zákány vasut 5%	183	184	Schlick-féle vasú. és gépgyár	166	168
Magy. jelz. hitl. II. kib. in. olismv.	136 50	136 75	Déli vasut 5%	184 50	185	Schlick-féle vasú. és gépgyár II. kib.	151	152
Magy. lez. és pénzváltó	97 75	98	Északkeleti vasut 5%	175	176	Serfőede első magy.	890	906
			Erdélyi vasut 5%	189	190	Sertészhalál	306	308
			Győr-sopron-ebenfurti vasut 5%	—	—	Sósuti kőbánya	—	—
			Kassa-oderbergi vasut 4%	152	153	Spódium- és csontlisztgyár	140	145
			Magyar galicziai vasut 3%	178	179	Szálloda-részvénnytársaság	108	109
			M. ny. v. (sz.-győr-gránci vasut 3%)	176	177	Téglá- és mészgéztő ujlaki	183	185
			Oszt. államvasut 3%	230	230 50	Török dohányrészvény	58	59
			Pécs-barcsi vasut 3%	—	—	Göztéglagyár kőbányai szelv. nélk.	254	256
			Tisza-vidéki vasut 3%	251 50	252 50	M. jelz.-bank ny. kölcsönkötv. 5%	103 50	104
			Oszt. dunagőzhajózási társ. 3%	390	395			

Záloglevelek.		Pénz	Aru
M. földhitelint. papírtérték	5 1/2 %	100	101
" " " " " " " "	5 %	101 75	102 25
" " " " " " " "	4 1/2 %	102	102 50
" " " " " " " "	5 %	128 50	129
" " " " " " " "	5 1/2 %	103 50	104
" " " " " " " "	5 %	101 50	102
Kisbirt. orsz. földh. int.	5 1/2 %	101 75	102 25
Oszt. magy. bank o. é.	5 1/2 %	100 75	101
" " " " " " " "	4 1/2 %	101 65	101 80
" " " " " " " "	4 %	98 30	98 60
Pesti keresked. bank	6 %	102 50	103
" " " " " " " "	5 1/2 %	101	101 25
" " " " " " " "	5 %	101 50	102
Albina tak. és hitelint.	6 %	100 50	101 50

Elsőbbségek.		Pénz	Aru
Budapesti lánchíd	5 %	106	—
Lloyd- és tőzsde-épület	5 %	99 50	100
M. sz. k. orsz. vörös-kereszt sorj.	—	10	10 50
Oszt. vörös kereszt-egylet	—	14 25	14 75

Pénzmekek.		Pénz	Aru
Cs.-kir. arany (vert)	—	5 98	5 99
Cs.-kir. arany (kör)	—	5 91	5 94
Oszt. magy. 8 frtos arany	—	9 92	9 96
20 frankos arany	—	9 92	9 96
Oszt. és magy. ezüst	—	—	—
Német birod. bankj. vagy ezekkel egyenért. bankj. (100 márkáért)	—	61 50	61 60
Ném. bankp. 100 holl. bir. márkáért	—	61 60	61 70
Amsterdam 100 hollandi frtkért	—	103 70	103 90
Páris 100 frankért	—	49 60	49 70
Svájci pénzpapczok 100 frankért	—	49 55	49 65
London 10 font sterlingért	—	125 35	125 90

Hirdetmény.

Az 1887. évi egyenes adó kivétési munkálatok foganatba veendő lévén, felhívatik a város lakossága, miszerint az adóköteles egyének és tárgyak összeírására kiküldött hatósági közegek kérdéseire lelkiismeretesen és legjobb tudomása szerint feleljen, mert ki az összeíró közegeket valótlán bementésekkel félre vezeti, vagy munkájában hátráltatja, az 1883. évi XLIV. t.-cz 10. §-a értelmében 1-50 frtig terjedhető bírsággal lesz büntetendő.

Felhívatik továbbá a város közönsége, miszerint az adókövetés alapjául szolgáló **vallomási íveket** az alább kitűzött határidők alatt a polgármesteri hivatalhoz (Hofbauer Lajos t. b. főjegyző hivatalos helyiségében) a saját érdekéből beadni el nem mulasztva, és pedig:

A házbér jövedelmi vallomásokat, az állami vagy községi, vagy állami és községi adótól mentes lakrészek mellett, **f. évi november hó 15-ig.**

A kereseti adó III. osztálya alá tartozó előre nem tudott jövedelmi iparok, üzletek, kereskedések vagy más hasznosító foglalkozások jövedelmeire vonatkozó vallomásait **f. évi november 15-ig.**

Az általános jövedelmi pótdó kiszámításánál levonandó ingatlanokra betáblázott a f. évben tényleg fizetett adóssági kamatokra vonatkozó vallomásokat **f. évi december 15-ig.**

A nyilvános számadásra kötelezett vállalatok jövedelmeire vonatkozó vallomásait **1887. évi február 28-ig.**

A hadmentességi díjra vonatkozó vallomásait **1887. évi február 18-ig.** A vadászatra használható fegyverekre vonatkozó vallomásokat **1887. június 30-ig.**

A fentérintett vallomásokat a kitűzött időben beadása a felek érdekében lévén megköveteljük, miszerint adótergáknak és adóköteles jövedelmeknek a kincstár megkarosítása céljából lett eltiltása az 1883. évi XLIV. t.-cz. 100 §-a értelmében **1-500 frtig terjedhető bírságot** von maga után.

Arad sz. kir. város tanácsának 1886. évi október hó 2-án tartott üléséből.

A városi tanács.

Árlejtségi hirdetmény.

A kis körutnak a megyeház-utcától a Petőfi-utcaig terjedő részén eszközözendő feltöltési, csatornázási és kövezési munkák elvállalása iránt **f. é. október 12-én, d. e. 10 órakor** árlejtsét fog a gazdaságiszek tartani.

Kikiáltási ár 3686 forint 88 kr., mely összegnek 10 százaléka bánompénzül leteendő

Árlejtséni lehet szóval vagy a szóbeli árlejtsét megelőzőleg bonyultandó írásbeli zárt ajánlattal, mely utóbbiakhoz a bánompénz melléklendő, s melyekben kifejezve kell lenni, hogy a vállalkozni kívánó a feltételeket ismeri és azokat elfogadja. A feltételek, terv, és költségvetés előzőleg is Parecz István tanácsnok urnál megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági székének 1886. évi szeptember 28-án tartott üléséből.

Varjassy Lajos,
aljegyző

Alkútagyalási hirdetmény.

Közhirre téteik, hogy a lippa-tótváradi k. uradalomhoz tartozó, alább felsorolt bértárgyak további hasznosítása végett az alólirt helyen és napon alkútagyalás fog tartatni, melyre bérelni szándékozók 10 százalék bánatpénzzel ellátva ezennel meghívattak.

A feltételek az irt helyen megtekinthetők.

Alkútagyalásra bocsátatnak:

A lippai k. uradalmi ispánságnál 1886. évi október 15-én, d. e. 10 órakor a lippai, labaszi és kövesdi határban fekvő kincst. föld-bérletek.

Vályemarén a k. urad. ispánságnál 1886. október 16-án, d. e. 10 órakor a lalasinzi, bakamezői, bulzai, grossi, pozsgai, gyuliczai és pernyesti határban fekvő kincst. földbérletek, továbbá a válemarei, szelcsovai, lalasinzi és pozsgai halászi és a tótváradi vásárvámjog; végre a berzovai, monorostyiai, kapruczai és dumbrovicai, a grossi (Krassó m.) pozsgai és zabálci italmérési jogok.

Aradon, 1886. október 2. 622-1.2

M. kir. jószágigazgatóság.
(Utánnymot nem díjaztatik.)

Eladó

gróf Nádasdy Ferenc gyoroki uradalma pinzgauai tehénészetéből 2 darab másfél éves gyoroki nevelésű és 1 drb. 3 és fél éves importált

pinzgauai bika.

Felvilágosítással a gazdaság kezelője, ifj. Molnár Lajos szolgál. 621-2 2

CACAO
és
CHOCOLADE

VICTOR

SCHMIDT & SÖHNE

melyek az első bécsi konyhaművészeti kiállításon a legmagasabb díjjal, a kitüntetés oklevéllel lettek megjutalmazva, csak hatóságilag beiktatott védjegyük és ezügnk alatt valódiak. Kapható minden hírneves kereskedő urnál és esemegek kereskedőnél, **Aradon**

ELIAS ARMIN urnál.

Vidékre postai utánvétellel küldetnek szét.

Victor Schmidt & Söhne,
cs. kir. orsz. enged. gyárosok.
Gyár és központi szétküldési hely: **Bécs, V. Allee-gasse, Nr. 48.** (a déli vasut mentén.)

FELTÜNÉST KÉLTŐ HIRDETÉS

A 88 év óta fenálló

csász. orsz. és kir. szabadalm.

ezelőtt Lichtenauer özv. és fiai özég alatt

szőnyeg- és takaró-gyár
raktára által szétküld

lótakarókat,
melyek 186 cm. hosszúak, 130 cm. szélesek, elpohattalan minőségben, sötét alappal és élénk bordúrokkal: körülbelül 3 kilo nehéz darabja c. ért. 1 frt. ugyanezen nagyság, legfin. prima minőségben 1 frt 50 kr.

Kémsárga bérkocsi-takarók,
hatszoros kék vagy fekete-piros bordúrral, körülb. 2 méter hosszú, körülb. 1 1/2 méter széles. Kitűnő minőségben, darabja o. é. 2 frt 25 kr.

Ezen takarók teljesen szagmentesek, igen vastagok, tehát ágytakarók és szőnyegeknek sat. sat. is igen alkalmasak.

Továbbá adunk, a meddig a készlet tart:

Jute-szőnyeg-maradékokat,
a legszébb alaprajzokkal, 10-13 méter hosszúak, egy marék 3 frt 20 kr.

függönyök, melyek két szárny-, egy draperia és két összerfogalából állanak o. é. 1-75

Ágytakarók " " 1-50

Asztaltakarók " " -75

Szőnyegek minden minőségben raktáron vannak.

Valamennyi eladásra kerülő áru kifogástalan és ezért jótállás vállalattal.

Meg nem felelő dolgok vonakodás nélkül visszavételnek.

Szétküldés utánvétellel.

Cím: Ezelőtt Lichtenauer özege és fiai, Bécs. I., Rothenurmstrasse 14.

Bazilika sorsjegyek kibocsátása.

Előjegyzések a legközelebb kibocsátandó
800,000 db. bazilika-sorsjegyre, melynek első huzása f. évi november 1-én leendő
120,000 forintos főnyereménnyel,

általam **már mai naptól kezdve elfogadtatnak.**

A sorsjegyek ára 8 frt 50 kr. darabonként. — Minden bejelentett darab után 2 frt biztosíték teendő le.
Arad, 1886. október 4-én.

Vidéki megbízások pontosan teljesítetnek. **WALFISCH ARMIN**
bank- és váltóüzlete Aradon.